

*«... ἄραξ' ἐκᾶ τό πλᾶο σου σταῦ ὼκεανοῦ τήν ἄκρη, καί στοῦ Ἄδη κίνησε νά πᾶς τ' ἀραχνιασμένο σπίτι.
Ἐκᾶ ὁ Πυριφλεγέθωντας στοῦ Ἀχέροντα τό ρέμα κυλιέται μέ τόν Κωκυτό πού πέφτει
ἀπό τή Στύγα, κι ὁ βράχος πού βαρύβροντα τά δυό ποτάμια σμίγουν...»*

(Ομήρου Οδύσσεια ραψωδία κ στίχοι 504-507).

Κείμενο-Φωτογραφίες:

ΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αχέροντας πηγάζει από τις ανατολικές πλαγιές των βουνών του Σουλίου. Αρχικά έχει κατεύθυνση νότια και διασχίζει τη Λάκα Σουλίου, αλλά αφού δεχθεί τα νερά του Ξηροπόταμου που πηγάζει από το βουνό Τόμαρος ή Ολύτσικας στρέφεται βόρεια και διασχίζει τα στενά ανάμεσα στα βουνά του Σουλίου και τα βουνά της Παραμυθιάς. Μετά στρέφεται δυτικά, ορμάει στην πεδιάδα και τελικά χύνεται στη θάλασσα κοντά στο χωριό Αμμουδιά. Τα τελευταία πέντε χιλιόμετρα είναι πλωτός από μικροκάικα και η διαδρομή είναι πολύ ωραία, όπως το ποτάμι διασχίζει μία δασωμένη περιοχή όπου έχουν τις φωλιές τους πολλά πουλιά.

Μετά τα στενά, στον Αχέροντα (από το άχος-άλγος δηλαδή λύπη και ρέω), πέφτουν ο Κωκυτός, από το ρήμα κωκύω (θρηνώ) και ο Πυριφλεγέθων ή Φλεγέθων, δηλαδή αυτός που έχει πύρινες φλόγες. Στην αρχαιότητα τα τρία αυτά ποτάμια ενωνόντουσαν και σχημάτιζαν την Αχερουσία λίμνη. Η Στύγα, κόρη του Ωκεανού και της Θέτιδος,

Οι πεθαμένοι αφού πέρασαν από τις τρομερές πύλες του Άδη, που μάλλον ήταν στον Αχέροντα, έφταναν στην Αχερουσία λίμνη όπου περίμενε ο Χάρωντας, ο βαρκάρης που τους πέρασε απέναντι, παίρνοντας για αμοιβή ένα μικρό νόμισμα, έναν οβολό

ήταν μία τρομακτική θεότητα που κατοικούσε, όπως λέει ο Ησίοδος, μακριά από τους άλλους θεούς και το παλάτι της ήταν κτισμένο σε πελώρια βράχια από τα οποία έτρεχε το νερό, στο οποίο ακόμη και οι ολύμπιοι θεοί ορκίζονταν. Σύμφωνα με τον Όμηρο τα νερά που έτρεχαν από το παλάτι της Στύγας σχημάτιζαν ποτάμι που έφτανε μέχρι τον Άδη και είχε τις τρομακτικές δυνάμεις των θεοτήτων του κάτω κόσμου. Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε ότι η Στύγα ήταν ποτάμι του κάτω κόσμου, ενώ τα άλλα τρία ποτάμια ήταν του πάνω κόσμου. Τέλος πρέπει να αναφέρουμε και την πηγή της Λήθης, από την οποίαν έπιναν οι ψυχές των κοινών θνητών για να ξεχάσουν την προηγούμενη ζωή τους, σε αντίθεση με την πηγή της Μνημοσύνης από την οποία έπιναν οι ψυχές των μνημόνων στα Μυστήρια, για να θυμούνται αυτά που έμαθαν.

Οι πεθαμένοι αφού πέρασαν από τις τρομερές πύλες του Άδη, που μάλλον ήταν στον Αχέροντα, έφταναν στην Αχερουσία λίμνη όπου περίμενε ο Χάρωντας, ο βαρκάρης που τους πέρασε απέναντι, παίρνοντας για αμοιβή ένα μικρό νόμισμα, έναν οβολό. Μετά την Αχερουσία λίμνη ήταν το βασίλειο των ψυχών των πεθαμένων, από τους οποίους άλλοι πήγαιναν στα Ηλύσια Πεδία, δηλαδή στον Παράδεισο και οι υπόλοιποι πήγαιναν στα Τάρταρα, δηλαδή στην κόλαση. Τον κάτω κόσμο εξουσίαζε ο Άδης, αρχικά Άϊδης επειδή όταν φορούσε την «κυνήν», δηλαδή περικεφαλαία από δέρμα σκύλου, τυλιγόταν σε ένα αδιαπέραστο σύννεφο και γινόταν αόρατος. Ο Άδης ήταν γιος του Κρόνου και της Ρέας. Ο αδελφός του ο Ζεύς εξουσίαζε την Ήρα και ο τρίτος αδελφός ο Ποσειδώνας εξουσίαζε τον υδάτινο κόσμο, δηλαδή τη θάλασσα και τα νερά. Ο Άδης ήταν ο άρχοντας του σκότους που προξενούσε τόσο τρόμο στους ανθρώπους που απέφευγαν ακόμα και το όνομα του να λένε. Με την πάροδο των αιώνων λοιπόν και από ευφημισμο ονομάστηκε Πλούτωνας, από τον πλούτο που έκρυβε ο κάτω κόσμος, σίδηρος, χαλκός, χρυσός και άλλα ορυκτά. Παράλληλα το βασίλειο του Άδη, σιγά σιγά έγινε του Άδη μετά σκέτο Άδη και τελικά μετατράπηκε σε όνομα Άδης. Ήδη στο τέλος των ελληνιστικών χρόνων και οπωσδήποτε στους ρωμαϊκούς χρόνους, η ιδεατή ανθρωπόμορφη δύναμη που κυβερνούσε τον κάτω κόσμο ήταν ο Πλούτωνας (Pluto για τους Ρωμαίους) και Άδης ήταν πλέον ο κάτω κόσμος. Στη συμβολή με τον Αχέροντα, πάνω σε ένα τρομερό βράχο όπου με φοβερό κρότο κτυπούσαν τα δύο ποτάμια, ο Κικωτός (σήμερα Βουβοπόταμος) και ο Πυριφλεγέθων (Οδύσσεια ραψωδία κ στίχοι 504, 507) υπήρχε στην αρχαιότητα περίφημο νεκρομαντείο,

όπου όποιος ήθελε να μάθει τα μελλούμενα επικοινωνούσε με τις ψυχές των προγόνων του, με ενδιόμεσους βέβαια τους ιερείς του μαντείου. Σήμερα η Αχερουσία λίμνη έχει αποξηρανθεί, αλλά στη μέση της πεδιάδας υπάρχει ένας χαμηλός λόφος με τα πράγματα εντυπωσιακά ερείπια του Νεκρομαντείου και τα απαραίτητα ερείπια πρωτοχριστιανικής εκκλησίας.

Τέλος πρέπει να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με τη μυθολογία υπήρχε και άλλη πύλη του Άδη, στο Ακρωτήριο Ταϊναρο όπου υπήρχε ναός του Ταϊνάρου Ποσειδώνα τον οποίον τιμούσαν οι Λακεδαιμόνιοι. Εκτός όμως από τον κυρίως ναό, υπήρχε παλαιότερος μέσα σε σπήλαιο κοντά στη θάλασσα, όπου υπήρχε Ψυχοπομείο, δηλαδή τόπος ιερός όπου εγένετο η ανάκληση των ψυχών των πεθαμένων από ειδικά πρόσωπα τους "ψυχαγωγούς", που είχαν τη δύναμη να ανακαλούν τις ψυχές. Επειδή αυτό προξενούσε χαρά σε αυτόν που ζήτησε την ανάκληση της ψυχής, το ρήμα ψυχαγωγώ και τα παράγωγά του πήραν τελικά τη σημερινή σημασία τους. Να λοιπόν η αναμφισβήτητη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας και της παρουσίας των Ελλήνων στον Ελλαδικό χώρο από τα προϊστορικά χρόνια. Επίσης εξηγείται γιατί από την Πύλη αυτή κατέβαιναν στον κάτω κόσμο μόνο αυτοί που μετά θα ξαναγύριζαν στον κόσμο των ζωντανών, όπως ο Ηρακλής ο οποίος έφερε τον Κέρβερο, τον τρομερό σκύλο με τα τρία κεφάλια και ο Ορφέας ο οποίος έφερε την Ευριδίκη.

Το πιο όμορφο τμήμα του Αχέροντα είναι από το χωριό Γλυκή μέχρι το γεφύρι του Ντάλα. Η κοίτη του Αχέροντα στο τμήμα αυτό έχει πέτρες και όχι λάσπη και έτσι το ποτάμι είναι πολύ καθαρό και τα νερά του διαυγή. Στο τμήμα αυτό του ποταμού πέφτουν τα νερά από πολλές πηγές, ακόμα και από βράχια τρέχουν νερά και έτσι το ποτάμι ακόμα και το κατακαλόκαιρο είναι παγωμένο. Όμως το ποτάμι στο τμήμα αυτό είναι ανοικτό, ο ήλιος του καλοκαιριού καίει και το κρύο νερό αντιμετωπίζεται. Κατάφυτες ορθοπλαγιές φτάνουν μέχρι τα νερά του ποταμού. Όμως από κάποιο σημείο και μετά το ποτάμι στενεύει πολύ και τα πανύψηλα βράχια μοιάζουν να απαγορεύουν την πρόσβαση. Ευτυχώς το γεφύρι του Ντάλα δεν είναι μακριά και με μια μικρή προσπάθεια φτάνουμε. Επειδή στα στενά τμήματα η διάσχιση κόντρα στο ρεύμα είναι κοπιακή, μάλιστα σε ορισμένα σημεία είναι απαραίτητο να κολυμπήσουμε, για μεγαλύτερη ευκολία μπορεί να πάει κανείς στο γεφύρι από τη σκάλα της Τζαβέλαινας και μετά απλά να κατέβει το ποτάμι. Στο γεφύρι του Ντάλα πέ-

φτει στον Αχέροντα το Τσαγκαριώτικο ρέμα το οποίο μπορεί κανείς να το ακολουθήσει ανάντι για λίγο.

Όμως η πλήρης διάσχιση των στενών του Αχέροντα, αρχίζει από το γεφύρι κοντά στο χωριό Σερτζιανά, στο δρόμο προς τα Ιωάννινα. Για λίγο περπατάμε στις όχθες του ποταμού και μετά το ποτάμι χώνεται σε μια σχισμή των βράχων. Αμέσως το νερό βαθαίνει και αρχίζουμε να κολυμπάμε. Το νερό είναι παγωμένο και αν δεν φορούσαμε στολές νεοπρέν η διάσχιση θα ήταν προβληματική. Αριστερά και δεξιά θεάρατα βράχια και το ποτάμι πολύ στενό. Μάλιστα σε ένα σημείο ανοίγοντας τα χέρια ακουμπάς τα βράχια στις δύο όχθες.

Μετά από λίγο συνεχίζουμε περπατώντας και όπως το ποτάμι έχει ανοίξει συχνά περπατάμε και στις όχθες. Το ποτάμι είναι θολό, ίσως από τη πρόσφατη βροχή, αλλά κυρίως επειδή η κοίτη του δεν είναι βραχώδης αλλά έχει λάσπη. Ακολουθώντας το ποτάμι φτάνουμε πάλι σε σημείο όπου για αρκετά μέτρα κολυμπάμε. Χαρακτηριστικό του Αχέροντα είναι ότι υπάρχουν πολλά τμήματα, οπωσδήποτε πάνω από δέκα, όπου κολυμπάς υποχρεωτικά και για πολλά μέτρα. Αυτό είναι σπάνιο στα ρέματα και όχι συνηθισμένο στα ποτάμια, με εξαίρεση τον Αλφειό όπου σε ένα τμήμα του κολυμπάς περίπου μισή ώρα και σε ένα δεύτερο περίπου 15-20 λεπτά.

Λίγο μετά τα στενά, στην αριστερή όχθη βλέπουμε καλογραμμένο μονοπάτι το οποίο έρχεται από το Τρίκατρο και κατεβαίνει μέχρι το ποτάμι. Μετά από το σημείο αυτό δεν υπάρχει δυνατότητα εξόδου από το ποτάμι πριν τη σκάλα της Τζαβέλαινας, δηλαδή μετά από τέσσερις-πέντε ώρες. Το τοπίο παραμένει σε γενικές γραμμές το ίδιο, δηλαδή αρκετά στενό χωρίς να γίνεται φαράγγι και με αρκετά ανοίγματα τα οποία σου επιτρέπουν να δεις για λίγο τον ήλιο.

Από την είσοδο στα στενά μέχρι το γεφύρι του Ντάλα είναι περίπου έξι ώρες, με το απαραίτητο κολύμπι κατά διαστήματα. Μετά συνεχίζουμε και φτάνουμε στη Γλυκή είτε από τη σκάλα της Τζαβέλαινας, οπότε θα χρειαστεί ακόμη μία ώρα, είτε μέσα από το ποτάμι οπότε θα χρειαστεί κάτι παραπάνω από μία ώρα. Η διάσχιση του Αχέροντα δεν έχει τεχνικές δυσκολίες, όμως η παραμονή για μεγάλα χρονικά διαστήματα σε πολύ κρύα νερά είναι ένα σοβαρό πρόβλημα το οποίο δεν πρέπει να αγνοηθεί. Η σωστή αντιμετώπιση είναι η χρήση στολής νεοπρέν, αλλιώς ένα καλό αντανεμικό πρέπει να φοριέται σε όλη τη διάρκεια της διάσχισης.